

ערן אפרים - החקלאית
efraim@hachaklait.co.il

תחלואת יונקים בחורף

חודשי הסתיו-חורף מהווים חודשים בסיכון לתחלואה בשלוחת היונקים ובעגלות הגמולות. עלייה במחלות הנשימה בעגלות הגמולות וביונקים, מהווה לרוב את הסמן שמזג האוויר משתנה. אינטואיטיבית, קל יותר לקשור בין מחלות נשימה לחורף, אולם חשוב לזכור: החורף מהווה גורם סיכון עצום למחלות מעיים (שלשולים) מהסיבה הפשוטה: יונקים בשלב חייהם הראשון הם הרגישים ביותר למזון אנרגיה שלילי ודיכוי מערכת החיסון ומצב זה, יחד עם חשיפה מוקדמת ומתמדת למחוללי מחלות מעיים יובילו בהכרח לתחלואה זו.

מזג האוויר כגורם יחיד אינו גורם תחלואה וקיום גורמים נוספים, כפי שיפורט בהמשך, הוא שיוויל ליצירת תנאים לעלייה בתחלואה.

3. ממשק ירוד - נובע לעתים בשל עלייה בעומס העבודה ובעקבות כך, יוצר פגיעה באיכותה. ברוב המשקים צוות היונקייה אינו מתוגבר, גם כאשר נוצר מצב של עומס עבודה בתקופה של ריבוי המלטות. מצב זה גורם ליונקיט להתמקד בביצוע הפעולות הבסיסיות שכוללות: האכלה וטיפול בוולדות חדשים. הדבר גורר ירידה בתדירות ביצוע פעולות שקשורות להיגיינה ולשמירה על תנאי מחייה נאותים, זאת ועוד, עלייה בתחלואה מחריפה את המצב, שאז חלק גדול מזמנו של היונקיט מוקדש לטיפול בחולים.

1. מזג אוויר - טמפרטורות נמוכות, רוחות וגשם, מעצימים ליקויי ממשק ומהווים גורמי סיכון לתחלואה. יונקים-משקיעים אנרגיה בחימום גופם כבר מ-20 מעלות צלסיוס ומטה. אובדן האנרגיה הספונטני לסביבה, עולה ככול שהטמפרטורות יורדות והוא מחריף בתנאי מחייה ירודים. אובדן אנרגיה זה, באם אינו מתוקן, מחליש את מערכת החיסון וחושף את היונק לפגיעתם של מחוללי מחלה קיימים או מזדמנים.

ואם נסכם - ריבוי המלטות ועלייה בכמות מחוללי מחלה בנקודות ההמלטה והגידול, טמפרטורות נמוכות ואובדן מוגבר של אנרגיה, שפוגעים במערכת החיסון ופגיעה בהיגיינה ותנאי המחיה בשל ממשק ירוד, לעתים כתוצאה מעומס עבודה, כל אלו חוברים יחד-ומעלים את הסיכון לתחלואה.

2. עלייה במספר ההמלטות - כמו בכל שנה, ישנה עלייה בחודשים ספטמבר - אוקטובר ובמשקים רבים (בשנתיים האחרונות) ישנה עלייה בחודשים דצמבר - ינואר. הדבר נכון גם באזורים שבהם פיזור ההמלטות אחיד לכאורה. ריבוי ההמלטות מוביל ל-"עומס ביולוגי": עלייה במספר צורות החיים השונות בשטח נתון. כלומר,

מה עושים?

1. תגבור צוות היונקייה בתקופה של ריבוי המלטות. עזרה בביצוע עבודות לא מקצועיות (ניקיונות, ריפוד, הזזת כלובים) תתגלה

כלובי היונקים צריכים להיות מוגנים מפני רוח פרצים ורטיבות - רפת מני פוזדור ניר ישראל

תא ההמלטות יהיה מוגן ומרופד להבטחת היונק והפרה - רפת גנוסר

חלב איכותי ב-30 יום הראשונים לחייו. באזורים שבהם הטמפרטורות בלילה צונחות אל מתחת ל-5 מעלות צלסיוס יש צורך בתגבור נוסף. תגבור הזנה ובעיקר בתחליפים ירודים, עלול לגרום לשלשולים הזנתיים שיובילו למצב הפוך מזה שרצינו. שיפור הנעכלות ומניעת שלשולים הזנתיים יתאפשר על ידי שלוש הגמעות ביום, בשלושה שבועות הראשונים לחיי היונק, זה לא מסובך והתועלת גדולה.

- מזון מרוכז: מתן של תערובת יונקים ומים כבר מגיל יומיים לחיי היונק יאפשרו צריכה מוקדמת מאוד. צריכה מוקדמת תהווה מקור אנרגיה תומך למזון הנוזלי וחיובי כ"מקור חימום", בשל תהליך התסיסה מייצר החום שמתרחש בכרס.

סיכום

גורם הקור ואובדן האנרגיה לסביבה מצריך מאיתנו להכפיל ואף לשלש את המאמצים בשמירה על ממשק גידול יונקים איכותי-טעויות ממשק שלרוב לא באות לידי ביטוי בקיץ צמות בסתיו ומתפרצות בחורף והן הגורמות לתחלואה בחורף.

מידע מפורט על תגבור הזנה בחורף ניתן למצוא באתר החקלאית או ליצור קשר איתי, מידע על מודל שלוש הגמעות ניתן לקבל אצלי. ■

כמשמעותית לאין ערוך בשיפור הממשק. עצם מעורבות המרכז והצוות ביונקיה יוביל לשינויים לטובה.

2. הקפדה יתרה על כל כללי ממשק גידול היונקים: קולוסטרום, היגינה, הזנה, תנאי מחייה וכל זאת-עם דגשים לגידול בחורף: דגשים לגידול חורף מבוססים על שמירת מאזן האנרגיה של היונק לקיום וגדילה והם:

● צמצום אובדן אנרגיה:

- רפד עמוק שמבודד את היונק-מהקרע - אבדן האנרגיה לקרקע גדול ביונקים בשל העובדה שמבלים זמן רב בשכיבה.
- שמירה-על מרבץ יבש - מרבץ רטוב אינו מבודד ויעלה את אובדן האנרגיה לקרקע בעשרות אחוזים לעומת מרבץ יבש.
- הגנה מרוח ישירה וגשם - יש למנוע חשיפה לרוח ישירה וחדירה של גשם. רוח לבדה גורמת לאובדן חום עצום בשל שבירת "מחסום אוויר גוף"-רטיבות לבדה גורמת לאובדן חום מוגבר בשל-תכונת המוליכות הגבוהה של המים, שילוב של רטיבות ורוח הינו הרה אסון בכל הקשור ליונקים.

● תגבור אנרגטי ממקור הזנתי:

- מזון נוזלי: מינימום של 600 גרם ליונק ליום של תחליף

מרפדים אותך שתוכל לישון בשקט!
עופרי גרוס בע"מ
מספקים רפד עמוק מרסק עץ
שמבודד את היונק מהקרע
ושומר על בריאותו.

עופרי גרוס בע"מ

מיחזור עץ-ריסוק וניפוי / גיזום וכריתת עצים / שבבי עץ / עצי הסקה / עץ גושני וטבעי
 מושב גבעת יואב, רמת הגולן 12946, נייד עופרי - 052-2693958
 טלפון משרד - 04-6657394, פקס - 153-4-6657394
 ofrigros@gmail.com www.gros.co.il

